

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 598/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ivan Syrový, PhD., proti postupu Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10 To 30/2019 a jeho uzneseníu z 11. marca 2020 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 73/2020 a jeho uzneseníu z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhol tiež zrušiť tieto rozhodnutia a vec vrátiť Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej odôvodnenia vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Poprad č. k. 5 T 137/2014 z 12. júna 2019 bol sťažovateľ uznaný za vinného z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 4. októbra 2011 počas vykonávania rekonštrukčných prác v areáli obchodnej spoločnosti obsluhoval mostový žerjav v rozpore s jeho technickým určením a v rozpore s § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 3 prílohy č. 1 nariadenia vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie

bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci pri pohybe s mostovým žeriavom. Po dráhe žeriavu nevydal zvukové výstražné znamenie a nepresvedčil sa, či sa v dráhe žeriavu nenachádzajú iné osoby, čím zachytil poškodeného [REDAKOVANÉ], ktorému spôsobil zranenia s dobou liečenia a práceneschopnosti 12 – 18 mesiacov (540 dní), pričom zranenia zanechali trvalé následky, a to obmedzenie pohyblivosti ľavého bedrového kĺbu ľahkého stupňa, keloidné jazvy po operáciách na ľavom stehne a kolene o veľkosti 5 – 30 cm² povrchu tela. Za tento skutok bol sťažovateľovi uložený peňažný trest vo výške 400 eur, pričom pre prípad, že by bol výkon peňažného trestu úmyselne zmarený, uložil sťažovateľovi náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiacov. Zároveň súd odkázal poškodených Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, a. s., krajskú pobočku Prešov, Sociálnu poisťovňu a. s., pobočku Poprad, a [REDAKOVANÉ] s ich nárokom na náhradu škody na civilný proces.

3. Proti predmetnému rozsudku podal sťažovateľ priamo na hlavnom pojednávaní odvolanie. Jeho doplnenie a zdôvodnenie bolo zaslané súdu 12. júna 2019. Meritom odvolania bolo poukázanie, že súd prvej inštancie vyhodnotil vykonané dôkazy jednostranne v neprospech sťažovateľa. Neprihliadol na dôkazy, ktoré preukazujú jeho nevinu, čím dospel k nesprávnym záverom a k zlému ustáleniu skutku. Pričítal okresný súd sťažovateľovi nedbanlivosť, ktorá v skutočnosti absentovala, a preto mal byť oslobodený spod obžaloby. Viaceré zo záverov okresného súdu nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Prokurátor sa na hlavnom pojednávaní vzdal práva podať odvolanie.

4. Dňa 11. marca 2020 bolo uznesením krajského súdu zamietnuté odvolanie sťažovateľa. Dôvodom zamietnutia odvolania bolo to, že napriek skutočnosti, že prevádzka mostového žeriavu je mimoriadne nebezpečná pre život a zdravie osôb nachádzajúcich sa v priestore dráhy žeriavu, tak sťažovateľ ako obžalovaný na začiatku činnosti mostového žeriava nepoužil zvukovú signalizáciu a ani iné bezpečnostné označenie. Ďalej súd uviedol, že sťažovateľ sa dostatočne nepresvedčil, či sa v jeho dráhe nenachádzajú iné osoby, pričom táto povinnosť mu vyplýva z ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka, čo znamená, že každý je povinný zachovávať vždy taký stupeň starostlivosti a pozornosti, ktorý možno po ňom vzhľadom na konkrétnu časovú a miestnu situáciu rozumne požadovať a ktorý je spôsobilý zabrániť, či aspoň čo najviac obmedziť vznik škôd na živote, zdraví a majetku. Súd súčasne konštatoval, že svoje povinnosti porušil aj sám poškodený [REDAKOVANÉ]. Poškodenému nebola pridelená práca natierať stĺpy na žeriavovej dráhe a tento ani nebol zdravotne spôsobilý vykonávať práce vo výškach. [REDAKOVANÉ] porušila povinnosť poveriť koordinátora bezpečnosti pre stavenisko, keďže na predmetnom stavenisku vykonával práce viac ako jeden zamestnávateľ, nezabezpečila vypracovanie plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a nezabezpečila koordináciu plnenia úloh pri realizácii prác na stavenisku a nekontrolovala ich dodržiavanie. Podľa súdu však ani takéto spoluzavinenie zo strany uvedených subjektov nemôže sťažovateľa vyviniť z trestnej zodpovednosti za vzniknutý následok. Súd sa ďalej vyjadril aj k použitiu mostového žeriavu na iný účel ako na zdvíhanie, keď uviedol, že uvedená STN v časti zakázané manipulácie so žeriavom nezakazuje používanie žeriavu pre takúto činnosť, ako vykonával sťažovateľ, a dokonca vo vzťahu k umiestneniu infražeriachov pozdĺž žeriavovej dráhy to bol najbezpečnejší spôsob práce. Znalec zároveň poukázal na zákon č. 124/2006 Z. z. a na nariadenie vlády SR č. 396/2006 Z. z., ktoré pre takúto činnosť vyžadujú spracovanie technologického postupu so stanovením podmienok bezpečného postupu a vylúčenia rizík a ďalšie opatrenia. V danom prípade vylúčenie rizík malo predstavovať hlavne zaistenie, aby v prejazdnom profile žeriava, t. j. na zemi aj na žeriavovej dráhe, sa nenachádzali žiadne osoby, materiál alebo

predmety, ktoré by mohli byť pri jazde žeriavom zachytené alebo ten mohol pri jazde do nich naraziť.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, v rámci ktorého sa domáhal zrušenia predmetného rozsudku, a dovolanie odôvodňoval porušením práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ďalej tým, že rozhodnutie bolo založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a tiež z dôvodu, že rozhodnutie bolo založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením č. k. 2 Tdo 73/2020 z 28. apríla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že dovolanie odmietol, pretože nevidel opodstatnenie v žiadnom zo sťažovateľom vymedzených dovolacích dôvodov.

7. Sťažovateľ je toho názoru, že predmetným napadnutým uznesením najvyššieho súdu, uznesením krajského súdu (ako aj rozsudkom okresného súdu, hoci tento súd nenapáda v petite ústavnej sťažnosti) došlo v sfére sťažovateľa k porušeniu práva na spravodlivý proces.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Predmetom ústavnej sťažnosti (ako uvádza sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, v jej úvode) je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu (bez bližšej ústavnoprávnej argumentácie). V dôvodoch sťažnosti však sťažovateľ napáda nesprávnosť a protiústavnosť uznesenia krajského súdu a v petite sťažnosti žiada zrušiť obe napadnuté uznesenia (nesprávne tu sťažovateľ uvádza, že ide o rozsudok krajského súdu, pozn.).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd považuje v prvom rade za podstatné uviesť, že podľa konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Ústavný súd pripomína obmedzený rozsah jeho právomoci preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov (v tejto veci Trestného zákona a Trestného poriadku) viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Inými slovami, ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 19/02) a ani osobitnou preskúmanou inštanciou vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov. Medzi prioritné úlohy ústavného súdu nepatrí kontrola rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska zákonnosti a správnosti ich postupov, ale posudzovanie konformity týchto postupov s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou ratifikovanou a vyhlásenou spôsobom ustanoveným zákonom (I. ÚS 663/2014). K tomu zdôrazňuje, že nepatrí do jeho právomoci zaoberať sa rozhodnutím o vine

a treste (II. ÚS 31/94) ani otázkou právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného konania, o ktorom sa s konečnou platnosťou koná a rozhoduje pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 18/00).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

10. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu je potrebné poznamenať, že celá argumentácia sťažovateľa je v podstate zhrnutá do troch námietok. Prvá sa týkala výčitky, že sa absolútne nevysporiadal s jeho námietkami spočívajúcimi v poukázaní na stanovisko Národného inšpektorátu práce, ktorý v značnej časti vyvracia nepravdivé tvrdenia Inšpektorátu práce Prešov, o ktoré sa súd prvej inštancie opieral pri rozhodovaní. Druhá sa týka toho, že sa nevysporiadal s porušeniami zo strany zamestnávateľov poškodeného, sťažovateľa a stavebníka, a tretia sa týka údajnej arbitrárnosti a zjavnej neodôvodnenosti jeho rozhodnutia, keďže neboli riadne splnené zákonné požiadavky na zistenie skutkového stavu, na správne právne posúdenie, ktoré má byť priliehavé zistenému skutkovému stavu, a na vyrovnanie sa s obhajobou sťažovateľa v konaní.

11. Ako vyplýva z podstaty veci, proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, a ten sa s jeho námietkami primeraným a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal. Ústavný súd stavia sťažovateľ iba do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, pretože pokračuje opätovne vo svojej argumentácii, ktorú použil v dovolaní, a predtým aj v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, kde neuspel.

12. Na základe toho ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu ku krajskému súdu nemá právomoc konať o tých námietkach sťažovateľa (ktoré vzniesol už aj v odvolaní, resp. dovolaní), pretože mu v tom bráni princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

13. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Keďže sťažovateľ právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho práv vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, vyčerpal, ústavný súd sa meritórne nemohol zaoberať touto časťou ústavnej sťažnosti, ale túto pri predbežnom prerokovaní podľa zásady *ratio temporis* odmietol z dôvodu, že na prerokovanie tejto časti nemá právomoc podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

15. Článok 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). Ústavný súd poznamenáva, že medzi právom na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 (2) ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

16. Ústavný súd konštatuje, že konkrétne dôvody smerujúce proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v ústavnej sťažnosti úplne absentujú a sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, v nej neuvádza žiadnu prínosnú argumentáciu, ktorou by z ústavnoprávneho hľadiska namietal porušenie svojich konkrétnych práv garantovaných ústavou právnymi závermi najvyššieho súdu, v zmysle ktorého bolo odmietnuté jeho dovolanie ako neprípustné. Začatie konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je však ovládané dispozičnou zásadou, ktorá prenáša procesnú zodpovednosť za podobu, v akej sa mu poskytne ústavno-súdna ochrana, na sťažovateľa.

17. Odôvodnenie návrhu je podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom a je jednou z esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti.

18. Pretože predmetná ústavná sťažnosť sťažovateľa v predloženej podobe v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu a uzneseniu najvyššieho súdu, ústavný súd odmietol jeho ústavnú sťažnosť z dôvodu nesplnenia náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

19. Ústavný súd *obiter dictum* v súvislosti s prípadnou (ne)ústavnosťou napadnutého uznesenia poukazuje na jeho odôvodnenie, ktoré je jasné a zrozumiteľné, a tým aj ústavne akceptovateľné (pozri závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu na s. 9 až 11, resp. s. 13). Na tomto mieste okrem iného najvyšší súd konštatoval, že z obsahu rozsudku súdu prvého stupňa a uznesenia odvolacieho súdu nezistil žiadne skutočnosti svedčiacie o tom, že by v priebehu konania došlo k porušeniu práva sťažovateľa (obvineného) na obhajobu. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania v plnom rozsahu zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa pojednávaní a uplatňovať svoje práva či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu

a toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval. Súčasne uviedol, že krajský súd podrobne rozvinul dôvody, ktoré ho viedli k zamietnutiu odvolania, a tiež sa primeraným spôsobom vysporiadal s odvolacími námietkami. Ak sťažovateľ namieta nezákonne vykonaný dôkaz (zápisnica o rekonštrukcii z 30. novembra 2013) s tým, že okolnosti nezodpovedali podmienkam v čase úrazu, pretože počas rekonštrukcie boli na mieste biele závesy, v hale č. 5 sa nepracovalo a nepoužívali sa žeriavy, tieto skutočnosti nenapĺňajú uvedený dôvod dovolania. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že možno prisvedčiť sťažovateľovi, že podmienky pri rekonštrukcii a v čase úrazu neboli absolútne totožné, avšak faktom tiež je, že ani dovolací súd nekonštatuje také zásadné rozdiely, za akých bola rekonštrukcia vykonaná, aby nebolo možné ustáliť záver či už o rozhl'adových podmienkach obvineného, ako aj priebehu samotnej udalosti. Pokiaľ ide o už spomenuté námietky obvineného, ktoré sa týkajú výpovedí na hlavnom pojednávaní 28. novembra 2016 a 30. januára 2017 s tým, že tieto neboli vykonané zákonným spôsobom, s touto skutočnosťou sa vysporiadal krajský súd (opakovane), a možno preto konštatovať, že ani v tomto dovolací súd nevzhl'adol dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu